

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ

ГБОУ «Сорокская сойотская школа – интернат среднего общего образования»

<p>«Рассмотрено» Руководитель МО Хулуева Н.В. / <i>Хулуева</i> / Протокол № 1 от « 28 » августа 2023г</p>	<p>«Согласовано» Заместитель директора по УМР ГБОУ «СШИ СОО» Бадеева Т.Г. / <i>Бадеева</i> / от « 28 »августа 2023 г</p>	<p>«Утверждено» Директор ГБОУ «СШИ СОО» Ниндакова З.У. / <i>Ниндакова</i> / Приказ № 68 от «28» 2023 г М.П.</p>
---	--	---

Рабочая программа
по бурятскому языку 8 класс
предмет, класс

Дугаровой Светланы Готобдоржиевны

ФИО должность

Рассмотрено на заседании
Педагогического совета
Протокол № 1
от 28 августа 2023 г

у. Сорок 2023-2024 уч.год

Тайлбари бэшэг

Программа разработана на основе следующих нормативных документов и методических материалов:

- Федеральный закон об образовании в Российской Федерации № 273-ФЗ от 29.12.2012;
- Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от «17» декабря 2010 г. № 1897;

-Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 20.05.2020 № 254 "Об утверждении федерального перечня учебников, допущенных к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования организациями, осуществляющими образовательную деятельность"

Приказ Министерства образования и науки Республики Бурятия от 17.09.2019г №1366 «Об утверждении перечня учебников и учебно-методических пособий»

- Буряад нургуулин программанууд «Буряад хэлэн» 5-9 классуд, 2008; по бурятскому языку в 8 классе к УМК для 8 класса С.Г.Ошоров, Ж.Ц.Жамбуева «Буряад хэлэн», Улаан-Удэ, 2008
- Положение о рабочей программе ГБОУ «Сорокская сойотская школа-интернат»
- Основная образовательная программа основного общего образования ГБОУ «Сорокская сойотская школа-интернат»
- Учебный план ГБОУ «Сорокская сойотская школа-интернат»

Для реализации программы используется учебник: Бурятский язык 8 класс С.Г.Ошоров, Ж.Ц.Жамбуева «Буряад хэлэн», 8 класс, Улаан-Удэ, 2008

Место предмета в федеральном базисном учебном плане

Согласно федеральному базисному учебному плану для образовательных учреждений Российской Федерации на изучение бурятского языка в 8 класс отводится *2 ч в неделю, всего 102 ч.*

Тус худэлмэри хадаа 1312 дугаар 2004 оной мартын 9 Россиин Федерациин хуралсалай министерствын тогтоолнууд, 889 дугаар 2010 оной августын 30 хувилагдаһан хуралсалай министерствын тогтоолнууд, 1089 дугаар 2004 оной мартын 5-най хуралсалай министерствын захиралта дээрэ үндэһэлжэ зохогдоһон, туршалгын программа баримталан, 8-дахи класста ажалай программа зохогдобо.

Россиин эрдэм хуралсалда шэнэ шэглэлнуудэй нэбтэрэн орожо, бэелүүлэгдэжэ байгаа мүнөө сагта Байгалай регионой хуралсалай эмхинуудтэ буряад хэлэ бэшэг шудалалгада гүнзэгы анхарал хандуулагдана.

1992 оной июниин 10-да баталагдаһан «Буряад Республикын арадуудай хэлэнууд тухай» Хуулиин ёһоор буряад хэлэнэй гурэнэй хэлэнуудэй нэгэн болоод байхадань, тус хэлэндэ олониитын, арад зоной, залуушуулай, хурагшадтай хандалга нилээд гүнзэгьрнэ.

Гол шухала зорилгонууд:

- ургажа ябаа залуу уетэндэ эрдэм болбосоролой үндэһэ хууриие гүнзэгыгөөр ба бата бэхээр угэхэ;
- хурагшадые Буряад Республикын гурэнэй аман ба бэшэгэй хэлэтэй болгохо;
- ниитын болон ажахын хэрэгтэ турэлхи хэлэеэ хэрэглүүлжэ хургаха;
- арадайнгаа туухэ, аман зохоолойнь баялиг, ёһо заншал, соёл болбосорол - эдэ бүгэдэндэ түшэглэн, тэдэниие хургажа, хугжөөжэ, хумуужуулжэ, буряад үндэһэ яһатанай гүнзэгы мэдэрэл буридуулхэ.

Тус зорилгонуудһаа дулдыдан, буряад хэлэ үзэжэ байһан хурагшадта эрдэмэй-лингвистическэ мэдээнүүдые, ойлгосонуудые, грамматикын дуримуудые дуурэнээр шудалан узуулхэ шухала.

8 класста туд программа бэелүүлэгдэхэдээ, хуралсалай номууд ба дидактическа материалнууд, таблицанууд болон буряад хэлэнэй диск дээрэ үндэһэлжэ зохогдобо.

Нуралсалай ябадал иимэнууд технологи болон методико дээрэ эмхигхэгдэнэ: тулэблэлэй, блогой, шэнжэлүүлжэ ойлгуулха, зохоохы, бэдэрэлгын онол аргууд. Заалгын ба шэнжэлэн уzellгын замуудые тодордулдаг, багшалхы эрдэм ухааниие буряд хэлэ зааха методико гэдэг. Методико хадаа хэлэ шудалгы тодордулна, мэдэсыень элируулнэ, раздел бухэниие ямар класста хэды шэнээн гунзэгыгөөр ба ургэнһөр уzellхэ еһотойб гэжэ шэнжэлнэ, багша ямар арга боломжонуудые хэрэглэхэб, заалгаяа хайшан гэжэ һайжаруулхад гэжэ тодордулна. Методико дидактикатай тон нягта холбоотой. Хумуужуулгын, эрдэмэй болон нуралсалай еһо анхаралдаа абадаг дидактикын юрэнхы уzellнууд методикын ундэһэ һууринь болоно гээшэ. Методико хумуужуулгын, эрдэмэй болон нуралсалай уедэ хунэй һанаан сэдхэлэй хугжэлтэ (психикэ) шудалдаг, багшалхы ухаан сэдхэлтэй, тэрэнэй психологическа ундэһэ һуури шэнжэлдэг психологитой тон нягта холбоотой. Ёһо журам эбдэдэггүй хумуужуулгын асуудалнуудые хараадаа абажа, буряд хэлэнэй методико этикетэй, эстетикетэй харилсаатай байдаг. Тэрэнһээ гадна буряд хэлэнэй методико ондоо дутэрхы нуралсалай предметуудтэй нягта холбоотой: буряд литература, ород хэлэн ба литература, туухэ, хугжэм, дуршэлэн харулдаг искусствотой. Буряд хэлэнэй методико һургуулиин багшанарай дуй дуршэл шэнжэлдэг, онсодходог ба тэрээн дээрэ ундэһэлдэг. Буряд хэлэнэй методикын гол тулэб уzellнууд (основные принципы) иимэнууд байна: научна шанар, туухэ баримталга.

һургалгын уедэ хэрэглэгдэдэг уzellдэлнууд иимэ:

— ажабайдалтай холбоо

Гуримтай ба зорихон нуралсал: ойлгосо, харуулан ойлгосо, нуралсалай ба хумуужуулгын холбоо һургалгын уеын шухала хубинууд хадаа нуралсалай зорилго, предмет, багша, һурагша.

һурагшадай мэдэсэ, шадал, дадалыень шалгаха янзанууд: шалгалтын упражненинууд, бэшэмэл харюунууд, тестнууд, диктантнууд, шалгалтын холимог худэлмэри, аман шалгалта, хөөрэлдөөн, һурагшадтай уридшалан худэлэлгэ, хусэд шиидхэгдээгүй асуудалнуудые шэнжэлүүлэн тайлбарилга, сахим һураха номоор даабаринуудые дуургэлгэ.

Сэдэбүүдэй гаршаг

Урда классуудта үзэһэнөө дабталга (11 ч.)

1. 4 - 5 классуудта үзэһэнөө дабталга
2. Фонетикэ
3. Морфологи
4. Синтаксис тухай юрэнхы мэдээн
Холбуулал
5. Холбуулал тухай ойлгосо
6. Холбуулалнуудай буридэлдэ ороһон угэнуудэй харилсаа
Мэдуулэл
7. Мэдуулэл тухай ойлгосо
Юрын мэдуулэл
8. Юрын мэдуулэлэй байгуулга
9. Мэдуулэлэй гэшууд
10. Мэдуулэлэй шухала гэшууд
11. Мэдуулэлэй юрын гэшууд
12. Мэдуулэлэй нэгэ түрэл гэшууд
13. Мэдуулэлэй тододхоһон гэшууд
14. Мэдуулэлэй гэшууд болодоггүй угэнууд
Дахуулал
15. Дахуулал тухай юрэнхы мэдээн
16. Холбоо хэлэлгэ хугжөөлгэ
17. Жэл соо үзэһэнөө дабталга

Нурагшадай мэдэсэ, шадабариде табигдаха гол эрилтэнууд нурагшад 8-дахи класс дуургэхэдээ, нимэнууд шадабаритай болон дадалтай болохо ёһотой:

- нэрэ болон холбуулалнуудай гол ба дулдыданги угэнуудые гаргадаг хэлэлгын хубинуудые зубөөр олохо;
- сулөө ба тогтомол холбуулалнуудые илгаруулха;
- мэдүүлэл соохи угэнуудэй холбоо (тааралдал, шадарлал, хутэлбэри) зуб илгахэ;
- нэгэ ба хоер буридэлтэ мэдүүлэлнуудые илгаруулжа шадаха;
- нэгэ турэл гэшуудтэй, хандалгатай, оролто угэнуудтэй, тусгаарлагданан гэшуудтэй мэдүүлэлнуудые зохоожо шадаха;
- 5-7 -дохи классуудта узэһэн бэшэгэй дуримуудые, 7-8 дахи классуудта узэһэн сэглэлтын тэмдэгуудые дахуулалтай, сэхэ хэлэлгэтэй, нэгэ турэл гэшуудтэй мэдүүлэлнуудые болон бусад хэрэгтэй дуримуудые зубөөр хэрэглэхэ.

Тематическое планирование

№ п/п	Наименование раздела	Общее количество часов	Количество часов, отведенных на контрольные работы
1.	5-7-дохи классуудта үзэхэноо дабталга	9ч.	1ч.
2.	Синтаксис	64ч.	5ч.
3.	Дахуулал	13ч.	2ч
4.	Жэл соо үзэхэноо дабталга	16ч.	2ч.
	Итого:	102ч	10ч.

Календарно-тематическое планирование

№	Тема	Кол-во часов	Планируемая дата	Фактическая дата
I четверть (24 ч.)				
5-7-дохи классуудта үзэхэноо дабталга (9ч.)				
1.	Буряад хэлэн-арадай хэлэн.	1ч.		
2.	Дабталга. Фонетикэ, графика	1ч.		
3.	Орфографи дабталга	1ч.		
4.	Лексикэ	1ч.		
5.	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ.	1ч.		
6.	Морфологи	1ч.		

7.	Текстээр худэлмэри	1ч.		
8	Шалгалтын ажал (диктант)№1	1ч.		
9.	Алдуу дээрэ худэлмэри	1ч.		
Синтаксис (64ч)				
10.	Буряад хэлэлгын байгуулга	1ч.		
11.	Синтакматика тухай	1ч.		
12.	Синтаксис тухай юрэнхы ойлгосо	1ч.		
13.	Хэшээл-практикум	1ч.		
14.	Холбуулал тухай ойлгосо, тэрэнэй илгарал.	1ч.		
15.	Нэрэ ба уйлэ холбуулал	1ч.		
16.	Практическа худэлмэри	1ч.		
17.	Тааралдал, хутэлбэри, шадарлал	1ч.		
18.	Холбуулалнуудай буридэлдэ ороһон угэнуудэй харилсаа холбоон	1ч.		
19	Самостоятельна худэлмэри	1ч.		
20.	Шалгалтын ажал (тест)№2	1ч		
21.	Алдуу дээрэ худэлмэри	1ч.		
22.	Хэшээл-практикум	1ч.		
23.	Холбоо хэлэ хугжоолгэ	1ч.		
24.	Дабталга, дурим хоорэлгэ	1ч.		
II четверть (21ч.)				
25.	Мэдүүлэл тухай ойлгосо	1ч.		
26.	Холбуул ба мэдүүлэл хоёрой илгаа	1ч.		
27.	Мэдүүлэлнуудэй хэлэгдэһэн зорилгоороо илгаа	1ч.		
28.	Бэхижүүлгын хэшээл	1ч.		
29.	Мэдүүлэлэй мэдэрэлээрээ илгаа	1ч.		
30.	Дутуу ба хусэд мэдүүлэлнууды бэхижүүлгэ	1ч.		
31	Юрын мэдүүлэлэй байгуулга.Нэрлэһэн мэдүүлэл	1ч.		
32	Нэрлэһэн мэдүүлэл	1ч.		

33	Ньюргуй мэдуулэл	1ч.		
34	Тодо бэшэ нюуртай мэдуулэл	1ч.		
35	Тодо нюуртай мэдуулэл	1ч.		
36	Дэлгэрэнгы ба хуряангы мэдуулэлнууд	1ч.		
37	Юрын мэдуулэл	1ч.		
38	Шалгалтын (тест) «Юрын мэдуулэл»№3	1ч.		
39	Бэхижуулгын хэшээл	1ч.		
40	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ	1ч.		
41	Мэдуулэлэй гэшууд. Шухала гэшууд.	1ч..		
42	Мэдуулэлэй шухала гэшуун - хэлэгшэ	1ч.		
43	Нэрлүүлэгшэ хэлэгшэ хоёрой хоорондо зурлаа табилга.	1ч.		
44	Бэхижуулгэ нургалгын диктант	1ч.		
45	Шалгалтын ажал №4	1ч.		
III четверть (34ч.)				
46	Мэдуулэлэй юрын гэшууд.Элирхэйлэгшэ.	1ч.		
47	Хабсаргалтын илгарал ба сэглэлтын тэмдэгууд	1ч.		
48	Бэхижуулгын хэшээл	1ч.		
49	Нэмэлтэ.Сэхэ ба хазагай нэмэлтэ Бэхижуулгэ	1ч.		
50	Ушарлагша. Бэхижуулгэ	1ч.		
51	Мэдуулэлэй гэшуудээр шуулбэри	1ч.		
52	Бэхижуулгэ. Мэдуулэлэй гэшуудээр шуулбэри.	1ч.		
53	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ Найруулга “Мори харууһалалга”	1ч.		
54	Мэдуулэлэй тододхоһон гэшууд.Тусгаарлалга	1ч.		
55	Мэдуулэлэй тододхоһон гэшууд	1ч.		
56	Шалгалтын ажал№5	1ч.		

57	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ Зурагаар худэлмэри	1ч.		
58	Нэгэ түрэл гэшүүд тухай ойлгосо.	1ч.		
59	Нэгэ түрэл ба нэгэ түрэл бэшэ элирхэйлэгшэнууд	1ч.		
60	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ. Найруулга	1ч.		
61	Нэгэ түрэл гэшүүдэй холболто үгэнүүд	1ч.		
62	Хамтадхаһан үгэнүүд.	1ч.		
63	Хамтадхаһан үгэтэй нэгэ түрэл гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүдэй сэглэлтын тэмдэгүүд.	1ч.		
64	Шалгалтын ажал (диктант)№6	1ч.		
65	Мэдуулэлэй гэшууд болодоггүй үгэнүүд	1ч.		
66	Мэдуулэлэй гэшууд болодоггүй үгэнүүд	1ч.		
67	Хандалга.	1ч.		
68	Хандалгын сэглэлтын тэмдэгүүд	1ч.		
69	Оролто үгэнүүд, оролто мэдүүлэлнүүд	1ч.		
70	Аянгалһан үгэнүүд	1ч.		
71	Шалгалтын ажал	1ч.		
72	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ	1ч.		
73	Бэхижуулгын хэшээл	1ч.		
Дахуулал (13ч.)				
74	Дахуулал тухай юрэнхы ойлгосо	1ч.		
75	Юрын дахуулал	1ч.		
76	Юрын дахуулал (бэхижуулгэ)	1ч.		
77	Дахуулалай сэглэлтын тэмдэгүүд	1ч.		
78	Хэшээл-практикум	1ч.		
IV четверть (23ч)				
79	Шалгалтын ажал№7	1ч.		
80	Алдуу дээрэ худэлмэри	1ч.		

81	Хэшээл-наадан (бэхижуулгэ)	1ч.		
82	Бээ дааһан дахуулал	1ч.		
83	Сэглэлтын тэмдэгууд	1ч.		
84	Практическа худэлмэри№8	1ч.		
85	Бэхижуулгэ	1ч.		
86	Бэхижуулгэ	1ч.		
Жэл соо үзэнэноо дабталга (16 часов)				
87	Дабталга.Орфоэпи.	1ч.		
88	Орфоэпи	1ч.		
89	Орфоэпи	1ч.		
90	Юрын мэдуулэл	1ч.		
91	Юрын мэдуулэлэй сэглэлтын тэмдэгууд	1ч.		
92	Шалгалтын хүдэлмэри (тест)№9	1ч.		
93	Зурагаар худэлмэри	1ч.		
94	Угуулэл	1ч.		
95	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ Мэдуулэлэй гэшуудээр шуулбэри	1ч.		
96	Шалгалтын ажал№10	1ч.		
97	Юрын мэдуулэл Дахуулал	1ч.		
98	Рецензи-шуумжэлэл	1ч.		
99	Дабталга	1ч.		
100.	Дабталга	1ч.		
101	Дабталга	1ч.		
102	Дабталга	1ч.		
	Итого	102ч.		

Нуралсалай методическа хэрэгсэлнууд

1. С.Г.Ошоров, Ж.Ц.Жамбуева «Буряад хэлэн», 8 класс, Улаан-Удэ, 2008
2. А.Б.Санжаева «Буряад хэлэнэй грамматикаар таблицанууд», 2010
3. А.Б.Санжаева «Буряад хэлээр лабораторна-практическа худэлмэринүүд», 2000
4. «Буряад хэлэн» сахим нураха бэшэг, 2006, 2010
5. С.Г.Будаин «Буряад хэлээр тестнууд», 2006
6. Буряад нургуулин програмнууд «Буряад хэлэн» 5-9 классуд, 2008
7. Методическа заабаринууд. Буряад хэлэн 5-9 классууд, Б-Д. Батоев «Бэлиг», 2005